1977

HAN HAR DRÖMJOBBE

Sex timmars arbetsvecka med full lön, vem skulle inte vilja ha det? Nils-Erik Frohm, fyrvaktare på Sandhammaren vid Österlenskusten, tackar sin lyckliga stjärna för att han hoppade av från trålfisket i Skillinge förra året. — Det här är ju ett drömjobb, det är så bra så att man knappt tror det är sant!

— Du tror mig kanske inte när jag säger att jag arbetar 5 timmar och 57 minuter i veckan, men så är det faktiskt, säger Nils-Erik och visar arbetsjournalen.

Är då fyrvaktarsysslan rena drönarjobbet? Nja kanske inte riktigt ändå. Till det aktiva arbetet kommer passningen av fyren. Varje man har ett dygn i stöten, sedan är han fri ett dygn, ibland flera.

Fyren sköter sig själv. Den tänds och släcks automatiskt. Men fyrpersonal måste alltid finnas till hands, om det skulle haka upp sig nånstans eller bli strömavbrott. Dessutom faller det på vaktens lott att var tredje timme rapportera om vädret till SMHI i Norrköping.

— Att ha vakten innebär att jag kan vara hemma i tjänstebostaden ett par hundra meter från fyren och passa mina tre barn eller göra vad jag vill utom att resa bort, berättar Nils-Erik.

OMSTÄLLNING

— Skriv opp att det var en omställning att komma hit, efter att i tolv år ha slitit som fiskare i ur och skur utan fasta arbetstider!

Nils-Erik röker sill, odlar gurkor och tomater, snickrar och donar och lever på det hela taget ett liv som alla gröna vågenfantaster skulle avundas honom. Tjänstebostaden, ett nyrenoverat 1800-talshus, ligger så grant inbäddat i strandskogen att det ser ut som ett urklipp från en raklambroschyr för sommarstugor.

AVBEMANNAS?

Men säg den glädje som varar. Redan nästa höst hotar Sjöfartsverket med att dra in bemanningen på Sandhammarens fyr. Den ska fjärrstyras. Gå på data från Norrköping. Aggregatet står redan i maskinhuset.

— Inte för att jag vet vad som händer med mig då, säger Nils-Erik när vi står uppe i fyren och tittar ut över Östersjön, men dom kan ju inte avskeda mig i alla fall. Det blir väl omplacering.

Det är en vacker dag med solglitter i havet och en lätt dyning som smeker den enastående playan här nere vid Sandhammaren. Lugnet härskar, men det är en bedräglig frid menar Nils-Erik:

NST besöker kända fyrplatser i sydsvenska farvatten.

— Det pågår ständigt en massa sattyg häromkring. Smuggling och mystiska överflygningar och krigsfartyg som smyger omkring och snokar. Vi har skyldighet att rapportera när det händer något misstänkt.

Annars är väl Sandhammaren mest känd för sina farliga sandbankar och för att ha varit en skeppskyrkogård av alldeles ovanliga proportioner. De lömska revlarna, som ständigt flyttar sig, var skepparnas fasa på segelfartygens tid; det verkade nästan som om de sög skeppen till sig för att sedan snabbt bädda deras — och ibland även besättningens — grav i den mjuka sanden.

Och för en haverist mildrades just inte skadan av att kustbor och skrupelfria köpmän skyndade sig att plundra och roffa åt sig av vraket.

"För den Sandhammar och den Stålhammar, bevare oss milde Herre Gud", sägs det att en kapten ständigt bad när han skulle runda Sandhammaren. Stålhammar var en av dessa lokala affärsbegåvningar som köpte vrak billigt, men sålde godset dyrt.

SLAKTHUS

Andra mer varmhjärtade personer vurmade för en livräddningsstation och gick på 1850-talet till kungs med frågan: "Ska då Sandhammarkusten alltid vara ett slakthus för våra sjömän?"

Livräddningsstationen kom, och snart nog byggdes inte bara en utan två fyrar ute bland dynerna. Arbetet leddes för övrigt av Verner von Heidenstams far, fyringenjören Nils Gustaf von Heidenstam. Året var 1862. Senare flyttades den ena fyren, sedan det visat sig att den förvillade sjöfolket.

Än i dag händer det att gamla vrak skymtar fram bland revlarna efter hårda stormar; de visar sig som gengångare för en kort stund och sjunger därefter åter ner i sanden.

Svarteksplankor från dessa gamla skepp är enligt Nils-Erik Frohm mycket eftersökta och kan säljas dyrt.

SKÅNE KRYMPER!

Sandstranden nedanför fyren har i bredd och skönhet få om ens någon motsvarighet i Sverige, men bara någon kilometer åt öster eller väster ser det helt annorlunda ut. Här äter havet upp kusten, här krymper Skåne.

Erosionen har blivit ett svårt problem. För varje svår storm som drar fram sköljer havet bort ett nytt stycke land och river upp svårläkta sår i strandlinjen. I Löderups strandbad har det gått så långt de senaste vintrarna att fast bebyggelse riskerat att sköljas med ut i havet.

Sandhammarkusten ligger mycket utsatt; en storm i Bornholmsgattet låter ana väldiga naturkrafter. Höjden på havets vågor är avhängig stryklängden, d. v. s. hur lång sträcka som vinden kan spela över öppet hav. Blåser det från nordost har vind och vågor fritt spelrum ända från Kurland borta på baltiska kusten. Därför är nordoststormen den mest fruktade på Österlenskusten.

HÅKAN PALM

Fyrvaktare Nils-Erik Frohm med barnen M vid Sandhammarens gamla signalkanon. Num ersatt av mistlur, "Sandhammartjuren" kal

MJOBBET!

Fyrvaktare Nils-Erik Frohm med barnen Martin och Katarina vid Sandhammarens gamla signalkanon. Numera för länge sedan ersatt av mistlur, "Sandhammartjuren" kallad.